

KÚRIA

Bfv.II.1580/2014/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év március hó 25. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntető ügyben a Legfőbb Ügyészség által I. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budai Központi Kerületi Bíróság 4.B.XXII.2331/2011/51. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 27.Bf.10.850/2013/15. számú ítéletét megváltoztatja,

a többszörös visszaeső I. rendű terhelttel szemben kiszabott halmazati büntetést az 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdése mellőzésével, az 1978. évi IV. törvény 85. § (2) és (3) bekezdésének, valamint a 97. § (1) bekezdésének alapján tekinti kiszabottnak.

Egyebekben a Budai Központi Kerületi Bíróság 4.B.XXII.2331/2011/51. számú ítéletének, valamint a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 27.Bf.10.850/2013/15. számú ítéletének az I. rendű terhelthez vonatkozó rendelkezéseit nem érinti.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 10.160 (tízezer-százhatvan) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s

ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2013. június 18. napján meghozott és kihirdetett 4.B.XXII.2331/2011/51. számú ítéletében bűnösnek mondta ki I. rendű terheltet

- 3 rendbeli, egy esetben kísérleti szakban maradt rablás büntettségében, egy esetben mint felbujtót [1978. évi IV. törvény - továbbiakban: korábbi Btk. - 321. § (1) bekezdés],

- 2 rendbeli testi sértés büntettségében [korábbi Btk. 170. § (1) és (2) bekezdés)],

- folytatólagosan elkövetett lopás büntettségének kísérletében, mint társtettes [korábbi Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és d) pont, (5) bekezdés b) pont],

- 7 rendbeli, 4 esetben folytatólagosan elkövetett, 2 esetben kísérleti szakban maradt lopás büntettségében, mint társtettes [korábbi Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és 6 esetben d) pont is, (4) bekezdés b/1. pont],

- 8 rendbeli, 1 esetben folytatólagosan elkövetett lopás vétségében, 4 esetben mint társtettes [korábbi Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c), d), e), és f) pont], és

- 3 rendbeli állatkínzás büntettségében, 2 esetben mint társtettes, 1 esetben mint bűnsegédet [korábbi Btk. 266/B. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés].

Ezért az I. rendű terheltet halmazati büntetésül - mint többszörös visszaesőt - 10 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra.

A terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámítani rendelte. Rendelkezett a büntetőeljárás során lefoglalt bűnjelekről, valamint az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész az I. rendű terhelt terhére súlyosítás, hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabása érdekében, az I. rendű terhelt és védője a büntetés enyhítése végett jelentettek be fellebbezést.

A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2014. január 30. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 27.Bf.10.850/2013/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta. A bűncselekmények jogszabályi megnevezését pontosította: a 10. tényállási pontban írt cselekményt lopás vétségének [korábbi Btk. 316. § (1), (2) bekezdés c) és d) pont] minősítette.

Az I. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztésbe az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú ítélet meghozataláig eltelt időt beszámítani rendelte.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az irányadó tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt az alábbi bűncselekményeket követte el:

1./ Az I. rendű terhelt a II. rendű terhelttel 2010. május elején megjelent a Sz B tulajdonát képező, , utca szám alatti ingatlannál. A II. rendű terhelt az autó behajtó nyitott kapuján keresztül bement az ingatlan területére, és onnan kiadogatta az I. rendű terheltnek az udvaron lévő 20 méternyi, leszerelt állapotú vörösréz ereszcsona elemeket, amelyeket utóbb közösen értékesítettek. Az eltulajdonított dolog értéke 130.400 Ft, amely nem térült meg.

2./ Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. júliusában megjelent a lakatlan állapotú, R L tulajdonát képező, , utca szám alatti ingatlannál. Oda bementek, lefeszítettek 4 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát, amit utóbb közösen eladtak. Az eltulajdonított dolog értéke 26.080 Ft, amely nem térült meg.

3./ Az I. rendű terhelt 2010. október 5. napján 1 óra 30 perc körül a kilincsre zárt ajtón keresztül besurrant Sz G-né , u. szám alatti lakásába. Itt magához vette a sértett Samsung típusú mobiltelefonját, Sz K Philips típusú DVD lejátszóját, Sz P ADIDAS hátizsákját, és pénztárcáját, benne 1000 Ft-tal és a sértett személyes irataival, bankkártyájával, Sz V hátizsákját, az abban

lévő tanszerekkel. Az I. rendű terhelt cselekményét ez alatt a II. rendű terhelt figyelemmel biztosította. Az eltulajdonított dolgok értéke egyik sértett tekintetében sem haladta meg az 50.000 Ft-ot.

Sz P személyes iratai - a bankkártya kivételével - feltalálásra és a sértett részére visszaadásra kerültek.

4./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. október 15. napján 16 óra és október 18-a 12 óra közötti időben megjelentek H L-né , szám alatti ingatlanánál, ahol a II. rendű terhelt a kerítésen átmászott, és a családi ház utcafront felőli oldaláról lefeszített 2 darab, egyenként 7 méter hosszú vörösréz ereszcsonát, és azokat rögzítő 8 bilincset, majd ezeket kiadta az utcán várakozó I. rendű terheltnek.

b) A terheltek 2010. október 18-tól 19-re virradó éjjel visszatértek az ingatlanhoz, és a korábbi módszerrel magukhoz vették a ház bal hátsó sarkán lévő, 8 méter hosszú vörösréz ereszcsona darabot a hozzá tartozó 4 darab rögzítő bilincssel. Az eltulajdonított dolgok értéke 175.300 Ft volt, amely nem térült meg.

5./ A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt rábírására 2010. október 16. napján 17 óra körül a , utca szám előtt haladó K M-né mögé lépve megragadta a sértett karján lévő táskáját, és azt, annak megszerzése végett úgy rántotta meg, hogy a sértett attól földre esett. Ezt követően a II. rendű terhelt a sértett táskájával elszaladt. Az I. rendű terhelt találta ki, hogy a sértett táskáját úgy szerezzék meg, hogy azt a kezéből kitépik. A sértett táskája - és az abban lévő esernyő, golyóstoll, lakáskulcs, két műanyag doboz, pénztárca, a benne lévő 2.255 Ft - a közelben megkerült, így azt a sértett visszakapta. A sértett 70 éves volt a cselekmény elkövetése idején.

6./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. október 21. napján 1 óra 30 perckor megjelentek F-né P K , u. szám alatti ingatlanánál, ahova a II. rendű terhelt a kerítésen keresztül bemászott. A ház faláról lefeszített egy 4 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát. Miközben megpróbálta a csatornát kiadni az utcán lévő I. rendű terheltnek, a sértett felébredt, ezért a terheltek a 26.080 Ft értékű ereszcsonát hátrahagyva elmenekültek.

b) A terheltek 2010. november 25. napján 1 óra 30 perckor visszatértek az ingatlanhoz, és a korábbi módszerrel azonosan megszerezték a ház másik oldalán lévő 4 méteres vörösréz ereszcsona darabot. A sértett ez alkalommal is felébredt, így a

terheltek a 26.080 Ft értékű ereszcsonát hátra hagyva elmenekültek.

A cselekménnyel veszélyeztetett érték összesen 52.160 Ft volt.

7./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. október 29. napját megelőzően megjelentek dr. K P F , utca szám alatti ingatlanánál, ahová a II. rendű terhelt bemászott. A családi ház két oldaláról egy 4 méteres és egy 3 méteres ereszcsonát, valamint a rögzítő bilincseket lefeszítette, és az összesen 45.640 Ft értékű dolgot kiadta az utcán várakozó I. rendű terheltnek, és azokkal együtt távoztak.

b) A terheltek 2010. november 10. napjáról 11. napjára virradó éjjel újra megjelentek az ingatlanánál, és az addigra már pótolta 3 méter hosszúságú vörösréz ereszcsona darabot megpróbálták lefeszíteni, de az a rögzítés miatt nem sikerült. Az eltulajdonítani szándékozott ereszcsona darab értéke 19.560 Ft volt.

8./ Az I. rendű terhelt 2010. december 6. napján 12 óra körül a , u. szám előtt a B F-né mellett sétáló S Gy-né mellett úgy ment el, hogy közben megpróbálta lerántani a sértett bal karjáról az 5000 Ft értékű és 3000 Ft készpénzt tartalmazó fonott táskáját. Mivel a sértett a táskát erősen fogta, azt az I. rendű terhelt nem tudta elvenni, de a rántás következtében az I. rendű terhelt és a sértett is földre esett. Az I. rendű terhelt a földön fekvé is megpróbálta elvenni a sértett táskáját, ezért rángatta a sértett kezét és ujjait, azonban a sértett hangos sikoltozása miatt a cselekményével felhagyott és a helyszínről elmenekült.

A 71 éves sértett a cselekmény következtében homlokán és bal kézfejen horzsolásos, 8 napon belül gyógyuló sérüléseket, a bal kezének középső ujján 8 napon túl gyógyuló, az ujjközépi ízület félficamát, és feszítő ín sérülést szenvedett. A sérülés tényleges gyógytartama 3 hét volt.

9./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. december 6. napja és 9. napja között megjelent B E , u. szám alatti ingatlanánál. A kerítésen bemászva a garázs falából kirángattak 2 darab, összesen 5 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát a hozzá tartozó 4 darab bilincsel és csőívvel együtt. Az így megszerzett, 43.220 Ft értékű dologgal távoztak.

b) A terheltek 2010. december 10. napján 1 óra 30 perc körül visszamentek az ingatlanhoz és egy vasrúd segítségével lefeszítették az egyik épületről 10 méter vörösréz lefolyócsontát, valamint a hozzátartozó 4 darab csőbilincset és csőívet. Az eltulajdonított dolgok értéke 75.820 Ft volt.

c) A terheltek 2010. december 13. napjáról 14. napjára virradó éjjel ismét visszamentek az ingatlanhoz. A garázs oldalán még meglévő kb. 5 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát, valamint a kisebb garázs oldalán futó 2 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát és a hozzájuk tartozó 4 darab csőbilincset és 4 darab csőívet leszerelték és elvitték. Az eltulajdonított dolgok értéke 56.260 Ft volt.

d) A terheltek 2011. január 9. napján 1 óra 30 perc körül újra megjelentek az ingatlannál. A kisebb garázsban lévő 4 méter hosszú vörösréz ereszcsonát, a rajta lévő 2 darab csőívvvel és 2 darab csőbilinccsel együtt kifeszítették a falból, és összelapították, hogy szállítható legyen. A sértett a zajra felébredt, a terhelteket megzavarta, akik a 31.390 Ft értékű csőcsonát hátrahagyva elmenekültek.

A lopással összesen 175.300 Ft kár keletkezett.

10./ Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. december 5. napján 22 óra és december 16. napján 8 óra között a Bt. tulajdonában, , u. szám alatt lévő Kávézó épületének oldaláról leszerelték és eltulajdonították a kb. 19.560 Ft értékű, legalább 3 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát, úgy, hogy az azokat rögzítő vasakat elvágták.

11./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. december 16. napját néhány nappal megelőzően a , u. szám alatti családi ház udvarán élő újfajlandi és dobermann keverék kan kutyát a kerítésen keresztül beadott, fagyállóval összekevert májkrémmel megmérgezték azért, hogy később az ingatlanra zavartalanul bejuthassanak. A kutya a mérgezés következtében kialakult izomgörcsök miatt rendkívüli és hosszan tartó fájdalom elszenvedése után pár nap alatt elpusztult.

b) A terheltek ezt követően 2010. december 16. napján 0 óra 30 perc körül visszamentek a K T sértett tulajdonát képező ingatlanhoz, és a kerítésen átmásztak. A családi ház két oldalán lévő, legalább 5,5 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonát a hozzátartozó 3 rögzítő bilinccsel együtt kitépték a falból, és elvitték. Az eltulajdonított dolog értéke az 50.000 Ft-ot nem haladta meg, de legalább 43.835 Ft volt.

12./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelt 2010. december 16. napján elhatározták, hogy a , u. szám alatti családi ház udvarán élő Rodheisen Ridgeback fajtájú kan kutyát megmérgezik, hogy ezt követően zavartalanul bejuthassanak a ház udvarára. A II. rendű terhelt fagyállóval elkevert májkrémet adott a kutyának, mialatt az I. rendű terhelt a közelben várakozott. A kutya a mérgezés következtében kialakult izomgörcsök miatt rendkívüli és hosszan

tartó fájdalom elszenvedése után 2010. december 18. napján elpusztult.

b) Ezt követően a terheltek 2010. december 20. napján 2 óra körül visszatértek a N A tulajdonát képező ingatlanhoz. A II. rendű terhelte az udvarra bemászott, és a ház faláról, az utcafront felőli oldalon lefeszített 4 darab, összesen 12 méter hosszúságú vörösréz csatorna lefolyót, és 3 darabot kiadott az utcán várakozó I. rendű terhelteknek, aki azokkal elment. A II. rendű a negyedik csatorna darabot maga akarta elvinni, de a sértett észrevette a cselekményét, így a II. rendű terhelte a negyedik csatorna darabot az utcán lévő árokban hátrahagyva elmenekült. Az eltulajdonított dolgok értéke összesen 78.240 Ft volt, amelyből - egy 3 méteres csatornadarab a környéken történő megtalálásával - 19.560 Ft megtérült.

13./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelte 2010. december 26. napját megelőzően a , u. szám alatti családi ház udvarán élő szürke farkas keverék kutyát fagyállóval összekevert májkrémmel megmérgezték azért, hogy később az ingatlanra zavartalanul be tudjanak menni. A kutya a mérgezés következtében kialakult izomgörcsök miatt rendkívüli és hosszan tartó fájdalom elszenvedése után 2010. december 28. napján elpusztult.

b) A terheltek 2010. december 27. napját megelőzően megjelentek a K G sértett tulajdonát képező ingatlanon, és onnan lefeszítették 4,5 méter hosszú vörösréz ereszcsonát, majd a korábban kivágott kerítéssel keresztül az eltulajdonított dolgokkal távoztak.

c) A terheltek 2010. december 30. napján ismét visszatértek az ingatlanra, és a családi ház faláról egy további 4,5 méter hosszúságú vörösréz ereszcsonat darabot, valamint 2 rögzítő bilincset fészítették le, és vitték el. Az ingatlanról eltulajdonított dolgok értéke összesen 63.990 Ft volt.

14./ Az I. rendű és II. rendű terhelte 2010. december 29. és 2011. január 5. között megjelentek N-né T M sértett , u. szám alatti családi házában. A kerítéssel bekerített udvaron lévő ház egyik oldalán lévő 2 darab, összesen 7 méter hosszúságú vörösréz lefolyócsatornát a hozzá tartozó 7 darab rögzítő bilinccsel együtt lefeszítették, és elvitték. Az eltulajdonított dolgok értéke 64.225 Ft volt.

15./ a) Az I. rendű és II. rendű terhelte 2011. január 7. napján 12 óra körül megjelentek Sz-né P I M sértett , u. szám alatti házában. A II. rendű terhelte a kerítéssel bemászott és a családi ház egyik oldaláról lefeszített 6 darab, egyenként 95 centiméter hosszúságú vörösréz ereszcsonát, majd azokat kiadogatta az utcán várakozó I. rendű terhelteknek.

b) A terheltek 2011. január 11. napján visszatértek az ingatlanra, és a garázson lévő alumínium csatornából levágtak egy 60 centiméteres darabot, majd azt ismeretlen okból hátrahagyva távoztak. Az eltulajdonított dolgok értéke nem haladta meg az 50.000 Ft-ot, de nagyobb volt, mint 39.120 Ft.

16./ Az I. rendű terhelt 2011. február 6. napján 19 óra körül a , u. szám alatti italdiszkontból egyedül távozó Sz Zs sértett után ment, annak érdekében, hogy elvegye az értékeit. Az I. rendű terhelt az ittas állapotban lévő sértettet utolérve megszólította, majd egy hirtelen mozdulattal, egy ismeretlen tárggyal nyakon ütötte, amely következtében a sértett a földre esett. Az I. rendű terhelt a földön fekvő sértettet több alkalommal ököllel megütötte, megrúgta, és a sértett nyakából kitepte a 7000 Ft értékű ezüst, valamint 60.000 Ft értékű arany nyakláncát. Az I. rendű terhelt a földről fel állni szándékozó sértettet visszalökte, amitől a sértett újra a földre esett és elvesztette az eszméletét. Miután a sértett magához tért észlelte, hogy az övtáskájából hiányzik 40.000 Ft készpénze, személyi iratait tartalmazó pénztárcája, a zsebéből a bicskája és egy SIM kártya. A sértett a bántalmazás következtében 8 napon túl gyógyuló agyrázkódást és orrcsonttörést szenvedett.

Miután az I. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmények - 5., 8., 16. tényállási pontokban írtak - a cselekmények elkövetésekor hatályban volt 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 137. §-ának 17. pontjára figyelemmel személy elleni erőszakos bűncselekménynek minősültek, melyet a terhelt többszörös visszaesőként követett el, a jogerős határozatban kiszabott szabadságvesztés büntetés mértékét az eljáró bíróságok a korábbi Btk. 85. §-ának (1)-(4) bekezdésében foglalt alkalmazásával határozták meg. E rendelkezéseket az alkalmazott jogszabályok között szerepeltették.

A hivatkozott korábbi Btk. 85. §-ának (4) bekezdése szerint akkor, ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább három a 137. §-ának 17. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény volt, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedett. Amennyiben a büntetési tétel így felemelt felső határa a húsz évet meghaladta, vagy a törvény szerint bármelyik bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető volt, az elkövetővel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kellett kiszabni.

II.

Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatában megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. §-a (4) bekezdése alaptörvény-ellenes; megállapította továbbá, hogy a

Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. §-ának (4) bekezdése alaptörvény-ellenes; ezért az utóbbi törvényhelyet a hatálybalépésére, 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisítette, egyben elrendelte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 85. §-ának (4) bekezdése, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. §-a (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

Az Alkotmánybíróság határozatára figyelemmel a Legfőbb Ügyészség BF.1620/2014. szám alatt a jogerős ügydöntő határozatokkal szemben a Be. 417. §-a (2) bekezdésében előírt kötelezettségre tekintettel, a Be. 416. §-a (1) bekezdésének e) pontjában foglalt okból felülvizsgálati indítványt nyújtott be I. rendű terhelt javára.

Álláspontja szerint a jogerős határozatban megállapított tíz év fegyházbüntetés mértéke a többszörös visszaeső terhelt tekintetében az alkotmányos büntetési tételkeretek között került megállapításra. A súlyosító körülmények igen jelentős számára és nyomatékára figyelemmel a kiszabott büntetés a büntetési célok eléréséhez szükséges, eltúlzottnak nem tekinthető.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a Be. 424. §-ának (1) bekezdése szerinti tanácsülésen a Budai Központi Kerületi Bíróság 4.B.XXII.2331/2011/51. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 27.Bf.10.850/2013/15. számú ítéletét akként változtassa meg, hogy a büntetést az 1978. évi IV. törvény 85. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján, figyelemmel a 97. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra tekintse kiszabottnak. Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.

Az I. rendű terhelt kirendelt védője a Legfőbb Ügyészség indítványára tett írásbeli észrevételében arra figyelemmel, hogy az alaptörvény-ellenesnek minősített törvényhely alkalmazása nélkül a kiindulásként szolgáló középérték 9 év helyett 7 év, a törvénynek megfelelő határozat hozatalát indítványozta.

III.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt - az alábbiak szerint - alaposnak találta.

Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB számú határozatának 3. pontjában elrendelte a korábbi Btk. - a határozat 1. pontjában alaptörvény-ellenesnek nyilvánított - 85. § (4) bekezdése, valamint a hatályos Btk. - a határozat 2. pontjában 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisített - 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 45. §-ának (6) bekezdése alapján.

Az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás és szabálysértési eljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne.

A Be. - az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdéséhez kapcsolódó - 416. §-a (1) bekezdésének e) pontja szerint a jogerős határozat ellen felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát rendelte el, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg.

A legfőbb ügyész - a hivatalból folyó kötelezettségének [Be. 417. § (2) bekezdés] eleget téve - a felülvizsgálati indítványt benyújtotta.

Az I. rendű terhelt a kiszabott szabadságvesztés büntetést jelenleg is tölti, a büntetés végrehajtása tehát még nem fejeződött be.

A felülvizsgálati eljárás törvényi feltételei megvalósultak.

A Be. 423. § (2) bekezdése 1. mondatának főszabálya szerint a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos, ellenben a 2. mondat szabályozásában a 416. § (1) bekezdésének e) - és a jelen ügyben közömbös f) - pontjában meghatározott esetekben az elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

A felülbírálat kapcsán „elbíráláson” általában a megtámadott határozat jogerős meghozatalát értjük. A Be. 416. § (1) bekezdésének e) - és a jelen ügyben közömbös f) - pontja esetében mégis a felülvizsgálati indítvány elbírálása értendő.

Ez értelemszerű, mert ellenkező esetben vissza kellene térni az alapügybeli elbírálásakor hatályos jogszabály alkalmazásához, csak hogy az már egészben, vagy részben nem létezik. Nem létező jog pedig értelemszerűen nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság annak idején leszögezte: A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege alkotmányos alapelvek, amelyeknek számos büntetőjogi szabály adja meg jogszerű tartalmát. Ilyen szabály a bűncselekmény fogalomnak a Btk.-ban adott meghatározása,

a büntetés és a büntetési rendszer törvényes fogalmai. A bűncselekmény fogalom ugyanúgy, mint a büntetés fogalma, az egyén büntetőjogi felelőssége és felelősségre vonása szempontjából döntő. Az egyén alkotmányos szabadságát, emberi jogait nem csak a büntetőjog különös részének tényállásai és büntetési tételei érintik, hanem alapvetően a büntetőjogi felelősség, a büntetéskiszabás és a büntethetőség összefüggő zárt szabályrendszere. A büntetőjogi felelősség minden szabályának módosulása, alapvetően és közvetlenül érinti az egyéni szabadságot és az egyén alkotmányos helyzetét. [11/1992. (III. 5.) AB határozat, Indokolás IV.3. pont]

A hatályos büntető törvény elején, az 1. §-ában megfogalmazott törvényességi elv is ezt juttatja kifejezésre: Az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan cselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet - a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények kivételével - törvény az elkövetés idején büntetni rendelt [(1) bekezdés]; bűncselekmény elkövetése miatt nem lehet olyan büntetést kiszabni vagy intézkedést alkalmazni, amelyről törvény az elkövetés - vagy a 2. § (2) bekezdés alkalmazása esetén az elbírálás - idején nem rendelkezett [(2) bekezdés].

Ezért az alapeljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés - Alkotmánybíróság által kimondott - semmisségéből következően a semmissé nyilvánított jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés félretételével kell a felülvizsgálati határozatot meghozni.

Miután pedig az Alkotmánybíróság nem egy jogszabály (a korábbi Btk.) egészét, hanem egy jogszabály valamely rendelkezését [korábbi Btk. 85. § (4) bekezdését] semmisítette meg, a felülvizsgálat során a jogszabály fennmaradó rendelkezéseit kell alkalmazni.

Ez következik abból is, hogy a felülvizsgálati indítványt a legfőbb ügyész kifejezetten egyedül abból az okból terjesztette elő, miszerint az alapügyben eljáró bíróság a korábbi Btk. 85. §-ának (4) bekezdése alapján hozta meg a határozatát.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a megtámadott határozatot - a feltétlen eljárási szabálysértésektől eltekintve - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 423. § (4) bekezdés 1. fordulat]. A felülvizsgálati indítványhoz kötöttség folytán a Kúria az alapítéletet csak a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó részében és kizárólag a korábbi Btk. 85. §-a (4) bekezdésének a megsemmisítése miatt bírálhatja felül. Az alapítélet más részének (pl. bűnösség) és más okból (pl. a büntető törvény időbeli hatálya) történő

felülbírálatára a Kúriának nincs törvényes lehetősége.

Az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdésére figyelemmel a Be. 416. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján elrendelt felülvizsgálat nem eredményezi szükségképpen a büntetés, illetve az intézkedés csökkentését vagy mellőzését, avagy a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülést vagy annak korlátozását. A felülvizsgálat megteremti ezen következmények lehetőségét [ld. „következne” kitétel az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdésében].

A Kúria egyetértett a Legfőbb Ügyészség indítványával abban, hogy a büntető törvény időbeli hatálya nem vizsgálható. A Be. 423. § (2) bekezdésének 2. mondata szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell eljárni azzal, hogy az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényhely figyelmen kívül marad, és a Be. 423. §-ának (4) bekezdésében előírt felülvizsgálati indítványban meghatározott okhoz kötöttség mellett - leszámítva az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényhelyet - a jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott törvényt kell alkalmazni.

A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen kifejtette, hogy összességében miért eredményez kedvezőbb elbírálást a terheltre nézve az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény alkalmazása az elbíráláskor (vagyis jelenleg) hatályos 2012. évi C. törvény alkalmazásánál (másodfokú ítélet 6. oldal 2. bekezdés).

Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt az 5. és 8. tényállási pontokban írt cselekményeit bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követte el, amely bűncselekmény büntetési tétele a jelenleg hatályos Btk. 363. §-a (1) bekezdésének a) pontja és a (3) bekezdésének g) pontja szerint öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, szemben az elkövetéskor hatályos korábbi Btk. 321. §-ának (1) bekezdése szerint minősülő cselekmény két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés büntetési tételével. A többszörös visszaesőkre irányadó halmazati szabályokra is figyelemmel [Btk. 89. § (1) bekezdés], az elkövetéskor hatályban volt büntető törvényhez képest az elbíráláskor hatályos büntető törvény hátrányosabb elbírálást eredményez. Ezért az I. rendű terhelt tekintetében a korábbi Btk. rendelkezése eredményez kedvezőbb elbírálást a terhelt esetében.

A törvény egyéb - az Általános Részben megfogalmazott - rendelkezéseit egybevetve a Kúria a következőket állapította meg.

A korábbi Btk. 85. §-ának (2) bekezdése szerint a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei

közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kellett kiszabni. A (3) bekezdés szerint akkor, ha a törvény a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendelt, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a felével emelkedett, de az nem érhetette el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

A hatályos Btk. 81. §-ának (2) bekezdése szerint a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni. A (3) bekezdés szerint akkor, ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

Tartalmilag tehát mindkét törvény szerinti szabály azonos.

A korábbi Btk. 83. §-ának (2) bekezdése szerint a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A (3) bekezdés szerint akkor, ha a törvény a büntetés kiszabása esetén a Különös Részben meghatározott büntetési tételek emelését írta elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni.

A Btk. 80. §-ának (2) és (3) bekezdése tartalmilag ezzel azonos.

Az eljáró bíróságok a terheltet többszörös visszaesőként [korábbi Btk. 137. § 16./ pontja] ítélték el.

A korábbi Btk. 97. §-ának (1) bekezdése szerint a különös és a többszörös visszaesővel szemben - amennyiben e törvény másként nem rendelkezik - az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedett, de nem haladhatta meg a húsz évet. Halmazati büntetés esetén a korábbi Btk. 85. §-ának (2) bekezdése szerinti büntetési tételt kellett a felével emelni.

A Btk. 89. §-ának (1) bekezdése szerint a különös és a többszörös visszaesővel szemben - ha e törvény másként nem rendelkezik - az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a huszonöt évet; halmazati büntetés esetén a 81. §-ának (3) bekezdése szerinti büntetési tételt, tárgyalásról lemondás esetén a 83. §-ának (1)-(2) bekezdése szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.

Azaz a korábbi Btk. alapján a különös és többszörös visszaesővel szemben a halmazati büntetés felső határa azonos a legsúlyosabb büntetés felső határának felével emelt mértékével, míg a Btk. rendelkezése szerint a halmazati büntetésre tekintettel már felemelt büntetési tétel tovább emelkedik a felével.

Minderre figyelemmel az eljáró bíróságok helyesen jártak el akkor, amikor a terhelt vonatkozásában az elkövetéskor hatályos korábbi Btk. rendelkezéseit alkalmazták, miután az egyértelműen kedvezőbb elbírálást vont maga után.

Törvényes ugyanakkor a terhelttel szemben kiszabott büntetés is.

A Kúria a kiszabott büntetés vizsgálata során figyelemmel volt az Alkotmánybíróság 23/2014. (VII. 15.) AB számú határozatában kifejtettekre is, mely szerint az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállam büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és generális prevenciót.

A terhelttel szemben kiszabott tíz év fegyházbüntetés megfelel ezeknek az elveknek.

A terhelt jelentős tárgyi súlyú bűncselekményeket követett el, amelyek közül az 5. és 8. tényállási pontban írt rablások sértettjei 70 és 71 éves idős nők; az 5. pontban rögzített cselekmény esetében kezdeményező szerepet töltött be; a terhelt többszörös visszaesőnek, egyben különös visszaesőnek is minősül; cselekményeit egy korábban vele szemben jogerősen kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának megkezdését követően, annak megszakítása során követte el. Mindez, és az eljáró bíróságok által ezt meghaladóan is feltárt és súlyuknak megfelelően értékelt büntetéskiszabási körülmények nem indokolják a törvényes keretek között kiszabott büntetés tartamának csökkentését.

Az eredetileg kiszabott szabadságvesztés a büntetés céljának eléréséhez - e körben elsősorban a társadalom védelme érdekében annak megelőzése céljából, hogy a terhelt újabb hasonló jellegű bűncselekményt kövessen el - változatlanul szükséges.

A Kúria ennek megfelelően az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított rendelkezés figyelmen kívül hagyásával, az 1978. évi IV. törvény, azaz a korábbi Btk. 85. §-ának (3) bekezdése szerint a két évtől tizenkét évig terjedő halmazati büntetési tételkeretek között, és a korábbi Btk. 83. §-ának (2) és (3) bekezdése szerinti törvényi középmértékből - hét év - kiindulva a többszörös visszaeső terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést indokoltnak

tartotta.

A Kúria mindezekre figyelemmel a megtámadott határozatokat a Be. 427. §-ának (2) bekezdése alapján annyiban változtatta meg, hogy a terhelttel szemben kiszabott halmazati büntetést a korábbi Btk. 85. §-ának (2) és (3) bekezdése, valamint a 97. §-ának (1) bekezdése alapján tekintette kiszabottnak.

Egyebekben a megtámadott határozatok egyéb rendelkezéseit nem érintette.

A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védő közreműködésével felmerült bűnügyi költséget a Be. 429. §-ának (1) bekezdése értelmében az állam viseli.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. március 25.

Dr. Molnár Gábor Miklós s. k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s. k. előadó bíró, Dr. Feleky István s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
NYM